

EDUCAȚIA, ETERNA POVESTE

Autor: Georgeta Filitti | 27 noiembrie 2021

Sistemul educațional al unei țări se regăsește în calitatea cetățenilor ei. Această idee l-a făcut odinioară pe Regele Carol I să-i ceară ministrului său, Spiru Haret, să formeze, în primul rând, caractere, apoi erudiți. Matematicianul școlit pe malurile Senei s-a pus pe treabă. A pornit cu înființarea, la sfârșitul secolului al XIX-lea, a 2000 de școli noi; apoi a impus o programă școlară care nu mergea automat spre studii superioare. Rețeaua de școli pedagogice, profesionale, comerciale, de meserii a preluat mii de elevi care, după Primul Război Mondial, au constituit baza clasei de mijloc în România. Examenele de baraj de la o clasă la alta erau destul de severe. Cei care nu le treceau erau îndrumați spre alte forme de pregătire profesională. La bacalaureat, ministrul matematician impusese 49% gradul de promovare. Ce depășea această cifră dovedea lipsă de exigență ori mituire și provoca imediat o anchetă ministerială. La fel de riguroase erau examenele pentru profesori. Existau, desigur, licee elitiste la București, Iași, Brăila, dar o atenție constantă era îndreptată spre provincie și lumea satelor.

Rezultatele n-au întârziat să apară. În vremea ministeriatului dr. Angelescu, prin anii '30, a fost poftit un grup de specialiști francezi să cerceteze școlile românești și să facă sugestii de îmbunătățire a procesului de învățământ. După trei săptămâni, aceștia au declarat nedumeriți: „Ne-ați chemat să vă dăm sfaturi, dar școlile dumneavoastră funcționează mai bine ca ale noastre!”

Seriozitatea cu care România „burgheză” a privit învățătura a dat roade; numărul celor străini de un meșteșug, de o îndeletnicire oarecare era în continuă scădere. A existat o rețetă anume de educare în sens larg? Totul a mers fără cusur? Ar fi nerealist să afirmăm așa ceva. Gradul de școlarizare a rămas modest până după Al Doilea Război Mondial, dar cei care apucaseră să învețe au fost obligați s-o facă serios.

Intrând în amănuntele procesului de instruire, găsim câteva elemente definitorii: *calitatea manualelor* (autorii erau, mai toți, profesori universitari ori de liceu, cu îndelungată practică pedagogică), *pregătirea dascălilor* (cunoașterea materiilor, o ținută care să se impună elevilor), *structura programei* (cu materii ce ofereau un bagaj enciclopedic absolvenților: limba română, matematică, o limbă străină, sociologie, noțiuni sanitare – toate de natură să-i ajute a fi cetățeni activi, conștienți și receptivi la foloasele oferite de știință în cele mai variate domenii). Un rol esențial îl aveau *lecțiile practice*. În sfârșit, poate mai mult decât orice, *stabilitatea* sistemului a făcut ca elevii, părinții, profesorii să vadă în instituția școlară un loc prin care era obligatoriu să treci dacă voiai să faci ceva în viață.

Pedagogii români au fost mereu deschiși spre noutăți: tabere de vară, colonii, schimburi interșcolare, stimularea creativității elevilor au dat expresivitate învățământului românesc.

Avalanșa tehnologică venită peste noi în ultimele decenii și-a spus cuvântul și în spațiul școlar. Ceea ce ar fi de păstrat din practicile de acum o sută de ani e veghea pentru ce e trebuitor: atunci, ca și acum, e vorba de formarea viitorului cetățean, să-l faci să gândească, nu să îngurgiteze pasiv noțiuni inutile, să ajungă membru eficient al societății.

E imposibil de anticipat pe ce cale va merge învățământul românesc atâta vreme cât singura grijă e schimbarea, an de an, materie de materie. Școli reprofile, teze suspendate (la istorie-geografie, ca să nu fie elevii surmenați!), clase înființate/desființate, sport mult sau puțin, chimie contra istorie, suplینiri de cursuri cu simpli absolvenți de liceu, păstrarea unor profesori repetenți la examenele de grad, manuale rupte de realitate (cu greșeli, noțiuni inutile, deviate, pernicioase – ca acea frază faimoasă pentru învățarea literei b: „baba bate bietul băiat bolnav”), bețe în roate puse școlilor private de calitate (cum sunt cele *Montessori*) – iată doar o parte din factorii care blochează buna funcționare a învățământului românesc din zilele noastre.

Să nădăjduim că se va naște, cândva, un alt Spiru Haret!

Imagine: Portretul lui Spiru Haret; Sursa: Curentul